

FRA**HEMLIG**

Sid 1 (10)

~~#204001479/0817~~

Publicerad på FRA-webben den 14 mars 2007

Frågor & svar

Den 5 februari genomfördes en frågestund kring förslaget till ny signalspaningslag som presenterades i lagrådsremissen i mitten på januari i år. Frågestunden var öppen för alla FRA:are som hade möjlighet att närvara i Filmsalen på Nybo. Anders Wik, Michaela Dráb och Jonas Strömbäck svarade på deltagarnas frågor. Frågorna och de svar som gavs finns nu återgivna här nedan. Observera att svaren utgår från lagrådsremissen och inte ifrån den nyligen överlämnade propositionen. Initialerna som står efter respektive svar står för den som besvarat frågan (AW=Anders Wik, MD=Michaela Dráb och RN).

Fråga

I förslaget förekommer denna formulering: *Sökbegreppen får inte vara direkt hänförliga till viss fysisk person, såvida det inte är av synnerlig vikt för verksamheten.* Vad betyder det? Kommer vi att kunna ägna oss åt spaning mot fysiska personer i ungefär samma omfattning som idag?

Svar

Kravet som uppställs syftar till att säkerställa att inhämtningen har föregåtts av en grundlig behovsprövning. Innan ett sökbegrepp direkt hänförligt till en fysisk person används som urvalsparameter måste det alltså göras en bedömning av om den information som därigenom kan erhållas är av sådan vikt att det motiverar åtgärden. Användningen av sådana sökbegrepp måste föregås av noggranna överväganden. (Kravet på "synnerlig vikt" beskrivs på sidan 87 i lagrådsremissen.) (MD)

FRABox 301
161 26 BROMMATel: 08- 471 4600 (vx)
08- 471 xxxx (direkt)
Fax: 08- 471 48 53

FRA~~HEMLIG~~

Sid 2 (10)

Fråga

Flera av oss som hanterar integritetskänsliga ärenden skulle välkomna en oberoende förhandsgranskning av sökbegrepp (gärna redan idag). Säpo, PTS, Registernämnden med flera förespråkar också en sådan lösning. Ansluter sig verkligen myndigheten till regeringens inställning som redovisas på sidorna 89-90 i förslaget?

Svar

Den argumentation som ges i lagrådsremissen är ganska lång och hållen i en abstrakt ton. I texterna vill man av principiella skäl inte skilja på Sverige och utland, det bidrar också till att den blir svårsmält för en lekman. De skäl som finns emot förhandsprövning är främst praktiska, vilket också redovisas. FRA har och kommer att ha hundratusentals sökbegrepp (teckensträngar, tekniska kriterier med mera) inklusive begrepp som innebär bortval. Dessa utnyttjas sedan i kombinationer, nya tillkommer och gamla rensas ut.

(AW)

Fråga

Före överdirektören Johan Tunberger har i media berättat om sina erfarenheter av Försvarets underrättelsenämnd (FUN). Under hans år på FRA utförde nämnden aldrig någon djupare granskning av verksamheten. Liknande uttalanden har gjorts här internt av personer i chefsställning under de senaste fem åren. Nu föreslås visserligen förändringar av nämndens sammansättning samtidigt som befogenheterna kraftigt utvidgas och preciseras. Frågan inställer sig likafullt: Varför ska vi tro att det blir bättre den här gången?

Svar

FUN består idag av sex personer, varav en är ordförande. Vid nämnden finns en sekreterare. Nämnden har idag inga anställda.

Genom lagrådsremissen utvidgas FUN:s arbetsuppgifter och organisationen och bemanningen ändras. Det kommer att finnas fast anställd, heltidsarbetande personal. I lagrådsremissen föreslås att tillståndsprövningen skall ske i en särskild avdelning inom nämnden, i vilken en ledamot med domarerfarenhet eller motsvarande juridisk kompetens skall vara ordförande. Nämnden kommer vidare, enligt förslag i lagrådsremissen, förstärkas med en utbyggd kanslifunktion som kommer ledas av en jurist.

Av lagrådets yttrande framgår att lagrådet anser att de enheter eller avdelningar inom FUN som skall besluta i tillståndsärenden och kontrollfrågor lämpligen skall bestå av ledamöter som utses av regeringen på viss tid, förslagsvis fyra år, att ordförande och vice ordföranden skall vara eller ha varit ordinarie domare och att övriga ledamöter skall utses bland sådana personer som föreslagits av partigrupperna i riksdagen.

Med hänsyn till ovanstående, FRA:s access till kabel och den uppmärksamhet som varit/är kring våra frågor förväntar jag mig inte något annat än att kontrollen från FUN kommer att öka. (MD)

FRA~~HEMLIG~~

Sid 3 (10)

Fråga

Är det sannolikt att beslut fattas om den nya lagen, innan Integritetsskyddskommittén har lagt fram sina båda slutbetänkanden (senast 30 mars respektive 20 december)?

Svar

Ja, regeringen planerar att lämna en proposition till riksdagen senast den 8 mars (se www.regeringen.se under Publikationer). Propositionen avses bli behandlad av riksdagen före sommaruppehållet. (MD)

FRA~~HEMLIG~~

Sid 4 (10)

Fråga

I förslaget kan man läsa följande på sidan 86: *De signaler som inte sorteras ut genom sökbegreppen lagras inte utan försvinner och är inte åtkomliga för myndigheten.* Detta gäller rimligen inte vid inhämtning och lagring av trafikdata inom ramen för grundforskningen, eller hur?

Svar

Jo faktiskt, se svar på fråga (RN)

Fråga

Hur styr regeringen myndigheterna i praktiken?

Svar

Regeringen styr riket genom myndigheterna på följande sätt.

- I. Generella föreskrifter (exempelvis verksförordningen som reglerar bland annat myndighetschefers ansvar och uppgifter)
- II. Beslut i enskilda fall (exempelvis det särskilda inriktningsbeslutet)
- III. Utnämningar (regeringen utser både GD och ÖD vid FRA)
- IV. Ekonomiska styrmedel (exempelvis FRA:s regleringsbrev) (MD)

Fråga

Vad är det Lagrådet ska yttra sig över?

Svar

Lagrådets granskning avser

- I. hur förslaget förhåller sig till grundlagarna och rättsordningen i övrigt,
- II. hur förslagets föreskrifter förhåller sig till varandra,
- III. hur förslaget förhåller sig till rättssäkerhetens krav,
- IV. om förslaget är så utformat att lagen kan antas tillgodose angivna syften,
- V. vilka problem som kan uppstå vid tillämpningen.

Detta framgår av 8 kap. 18 § tredje stycket regeringsformen. (MD)

FRA~~HEMLIG~~

Sid 5 (10)

Fråga

Hur vanligt är det att någon remissinstans är negativ?

Svar

Det är väl inte ovanligt att en instans under ett remissförfarande eller beredning har synpunkter på ett förslag. Det är ju också det som är själva vitsen med remiss- respektive beredningsförfarandet; nämligen att alla synpunkter skall upp till ytan och diskuteras.

I det här fallet kan man konstatera att det var långt fler instanser som var positiva till de förslag som presenterades i promemorian (Ds 2005:30) En anpassad försvarsunderrättelseverksamhet än de som var negativa. Bland de som var positiva återfinns bland annat JO, Hovrätten för Övre Norrland, Kammarrätten i Stockholm respektive Jönköping, Stockholms tingsrätt, Malmö tingsrätt, JK, Riksåklagaren, Ekobrottsmyndigheten, Inspektionen för strategiska produkter, Krisberedskapsmyndigheten. (MD)

Fråga

Varför är det så bråttom när vi inte får tillgång till kabelsignaler förrän den 1 juli 2008? I övrigt kan vi väl fortsätta som vanligt?

Svar

Ändringarna i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet (bland annat specificering av ändamålen) och signalspaningslagen träder ikraft den 1 juli 2007 om det går som regeringen föreslår. Signalspaningslagen är teknikneutral, vilket innebär att de krav som uppställs på bland annat tillstånd, automatiserad inhämtning med sökbegrepp, förstöring, rapportering och kontroll gäller från och med halvårsskiftet beträffande inhämtning i etern. Det finns således en mängd förändringar som måste göras redan den 1 juli 2007 om vi ska kunna hävda att vi arbetar enligt lagen. (Se vidare fråga 11 bland annat (MD)

Fråga

Vad gäller för andra inom försvarsunderrättelseverksamheten, FMV, FOI och Försvarsmakten, kommer de också att påverkas av regleringen?

Svar

Ja, ändringarna i lagen om försvarsunderrättelseverksamhet innebär bland annat att ändamålen för verksamheten ändras. Denna ändring träffar givetvis även de andra försvarsunderrättelsemyndigheterna. Det är bara signalspaningslagen som är exklusiv för FRA. (MD)

Fråga

Det finns ju i lagförslaget en möjlighet som innebär att inriktning i brädslande fall får ges utan att tillstånd från FUN har lämnats. Finns det några tidskrav när det gäller hur snabbt vi måste rapportera inriktningen till FUN?

FRA~~HEMLIG~~

Sid 6 (10)

Svar

Den myndighet som gett inriktningen – det vill säga inte FRA – skall i efterhand omedelbart anmäla den givna inriktningen till FUN. Jag antar att FUN kommer tala om vad de förväntar sig av de inriktande myndigheterna i sådan här fall; både vad gäller rekvisitet "brådsåkande fall" och "omedelbart". Det hänger ju till viss del ihop med hur FUN kommer att arbeta. (MD)

Fråga

Är det FRA som definierar sökbegreppen?

Svar

FRA kommer att fastställa sökbegreppen. Regeringen förväntar sig, enligt vad som framgår av lagrådsremissen, att vi skall ha en väl fungerande rutin för fastställande och hantering av sökbegreppen och att denna rutin skall regleras i arbetsordningen. I syfte att säkerställa att våra interna rutiner utformas på ett sätt som motsvarar högt ställda krav på integritetsskydd vill regeringen inrätta ett integritetsskyddsråd vid myndigheten.

Lagrådsremissen innehåller på sidan 75 följande beskrivning av sökbegrepp. " Utformningen av sökbegrepp för automatiserad inhämtning styrs av ändamålen för verksamheten såsom de angivits i lagen och inriktningen av verksamheten. Den närmare utformningen av sökbegrepp sker bland annat genom väl avvägda kombinationer av tekniska data (såsom varifrån i världen signalerna inhämtas och med vilka transmissionsmedel de förmedlas) samt andra parametrar som nyckelord (till exempel det särskilda namnet på ett vapensystem eller annan teknisk terminologi) och unika namn och språk." (MD)

Fråga

Hur kopplas det föreslagna integritetsskyddsrådet till FUN:s granskning av sökbegreppen?

Svar

Integritetsskyddsrådet bör, enligt lagrådsremissen, utöva en fortlöpande insyn i de åtgärder som vidtas för att säkerställa integritetsskyddet i signalspaningsverksamheten. Närmare bestämmelser om rådets verksamhet kommer att framgå av vår instruktion.

FRA~~HEMLIG~~

Sid 7 (10)

Vid sidan av detta "interna system" med integritetsskyddsråd för att säkerställa att hanteringen av sökbegreppen sker enligt tydliga och fasta riktlinjer kommer också utomstående efterhandskontroll av myndighetens hantering ske. Sökbegreppen kommer således fortlöpande redovisas för och granskas i särskild ordning av FUN. (MD)

Fråga

Vart vänder man sig som privatperson om man undrar över något av detta?

Svar

Om allmänheten vill ställa frågor om vår signalspaningsverksamhet så vänder man sig lämpligen till oss. Så sker redan idag. (MD)

Fråga

Vad finns det för sanktionsmöjligheter om någon skulle mata in ett felaktigt sökbegrepp? Var ligger ansvaret?

Svar

Kort kan sägas att det finns både ett straffrättsligt och ett disciplinrättsligt ansvar för arbetstagare hos staten som begår brott i tjänsten eller annars åsidosätter sina skyldigheter i anställningen. Vid FRA finns en personalansvarsnämnd som prövar frågor om bland annat disciplinansvar (varning eller löneavdrag), åtalsanmälan och avstängning. (MD)

Fråga

Får inte FRA lämna uppgifter vidare om vi till exempel hittar information som kan förhindra mord?

Svar

Signalspaningslagen innehåller en bestämmelse som innebär ett förbud mot rapportering av sådan överskottsinformation rörande enskilda som saknar relevans ur försvarsunderrättelsesynpunkt. Av detta följer att det inte vid sidan av den generella rapporteringsregleringen finns utrymme för något uppgiftslämnande i särskild ordning till polisen eller andra brottsförebyggande och brottsbekämpande myndigheter. (MD)

Fråga

Har politikerna fränsagt sig möjligheten att faktiskt förhindra brott med öppna ögon?

Svar

Ja. Vi ska syssla med hot mot landet, inte mot enskild person.

Fråga

Finns det inga övergripande lagar som gör att man är skyldig att ingripa vid brott?

Svar

Inte såvitt jag vet. (MD)

FRA~~HEMLIG~~

Sid 8 (10)

Fråga:

Är det några skillnader på sökbegreppen i realtid eller om man söker i sparad information?

Svar

Ja, sökbegrepp som appliceras i realtid innebär att den icke urvalda trafiken aldrig inhämtas och således för all framtid går förlorad. Efterhandssökning i sparad information innebär inga sådana effekter för den information som inte träffas av sökningen. Efterhandssökningen är likaså begränsad till den information som sluppit igenom realtidfiltreringen till att börja med. (RN)

Fråga:

Kan det här innebära att vi behöver förstärka och/eller bygga om system och utrustningar?

Svar

Det finns områden där IT-stödet behöver förbättras, till exempel avseende spårbarhetsaspekter, och detta arbete kommer att prioriteras högt. (RN)

Fråga:

Påverkas nuvarande inriktning?

Svar

Ja, från och med den 1 juli 2007 börjar de nya reglerna om bland annat ändamålen, kretsen av uppdragsgivare, tillståndsförfarandet och den utökade kontrollen att gälla. Jag utgår från att det kommer bli en inkörningsperiod under den tid det tar för FUN och integritetsskyddsrådet att "konstituera sig" och hitta sitt arbetssätt. FRA skall dock till halvårsskiftet vara redo så långt det i alla avseenden går. I annat fall riskerar vi att tappa i förtroende. Det betyder att vi måste kraftsamla oss nu. (MD)

Fråga:

Är hela lagrådsremissen ett paket eller kan man gå vidare med delar av lagförslaget? Kan lagförslaget falla på något som inte rör FRA, till exempel har det stått mycket i media om sammanslagning av FRA och KSI etc?

Svar

Det är ett paket. Men jag förmodar – och detta är min personliga reflektion – att man i nödfall skulle kunna rigga om lagstiftningen på ett annat sätt. Exempelvis skulle man kunna lägga allt som rör FRA i signalspaningslagen, vilket ju vore mycket praktiskt. (MD)

Fråga:

Kan lagförslaget fördröjas om det blir stor debatt i riksdagen?

FRA~~HEMLIG~~

Sid 9 (10)

Svar

Riksdagen skall, enligt planen, ha fattat beslut innan sommaren. Lagförslagen kan dock på yrkande av lägst 10 av riksdagens ledamöter vila i minst 12 månader. Riksdagen kan trots detta anta förslagen om minst 5/6 av de röstande förenar sig om ett sådant beslut. Riksdagen består av 349 ledamöter och den politiska fördelningen kan man hitta på riksdagens hemsida. (MD)

Fråga

Kommer FUN att förstärkas för att klara av uppgiften?

Svar

Ja, se vidare svar på fråga (MD)

Fråga

Finns det inga undantag från regeln om att förstöra överskottsinformation? Eller begränsningar?

FRA~~HEMLIG~~

Sid 10 (10)

Svar

Upptagning eller uppteckning av uppgifter som inhämtats skall omgående förstöras i följande tre fall (som för övrigt innehåller begränsningar) och det finns inga undantag från dessa.

- I. Innehållet berör en viss fysisk person och har bedömts sakna betydelse för försvarsunderrättelse- eller grundforskningsverksamheten.
- II. Innehållet avser uppgifter som skyddas av meddelarfriheten eller efterforskningsförbudet (avser massmedieområdet).
- III. Innehållet omfattar uppgifter i meddelanden mellan en misstänkt och hans försvarare. (MD)